

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-43>

УДК 339.542

МИТНІ ПРОЦЕДУРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

CUSTOMS PROCEDURES FOR ENSURING UKRAINIAN FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY IN WAR CONDITIONS

Мирончук Вікторія Михайлівна

кандидат економічних наук,
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1720-4558>

Матвеєв Микола Едуардович

кандидат економічних наук, доцент,
Національний лісотехнічний університет України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3175-7324>

Голомша Наталія Євгенівна

кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3719-9968>

Myronchuk Viktoriia

Vinnitsia Educational and Research Institute of Economics
West Ukrainian National University

Matveyev Mykola

Ukrainian National Forestry University

Golomsha Nataliia

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Стаття присвячена актуальним питанням реалізації митної політики України, яка може бути детермінована як основний напрям різновекторної стратегії управління зовнішньоекономічною активністю держави, а також інструментам її забезпечення – сукупності регламентованих нормативно-правовими документами митних процедур. Вітчизняне законодавство визначає, що такими процедурами є митний контроль, оформлення, а також порядок справляння відповідних податків і платежів. Беззаперечним є факт, що уповноважені органи влади мають прагнути до досягнення досконалості механізму реалізації митних процедур задля збереження збалансованості між сукупністю факторів: протекцією національного товаровиробника, стимулюванням зовнішньоекономічної активності бізнесу, а також підтримкою громадян і ЗСУ (аналізуючи проблематику у світлі актуальних воєнних подій). Контекст війни ускладнює виконання даного завдання, що зумовлює потребу у проведенні дослідження проблематики, зокрема аспектів організації митних процедур в умовах безпрецедентного для незалежної України воєнного стану. Відповідно, дана робота є оригінальним дослідженням змін в організації митних процедур забезпечення зовнішньоекономічної діяльності, що внесені у законодавство та митну практику під час дії воєнного стану в Україні. Дослідження проблематики здійснювалось завдяки застосуванню методів порівняння, абстракції, аналізу та узагальнення, методу структурного дослідження. В результаті проведеної роботи було детерміновано сутність митних процедур забезпечення зовнішньоекономічної діяльності України, складові елементи, що передбачені діючим законодавством до реалізації митними органами під час перетину товарів через митний кордон України; авторами було зацентровано увагу на змінах у практиці забезпечення даних процедур в умовах війни.

Ключові слова: митна політика, митні процедури, зовнішньоекономічна діяльність, воєнний стан, митне оформлення і митний контроль, справляння митних платежів.

The customs policy is one vector of the overarching management foreign economic activity strategy of Ukraine, which including different legal and regulatory tools, first of all customs procedures. Ukrainian law stipulates that customs procedures are customs clearance and customs control, as well as the related customs payment process. Consequently, there was no denying that authorized bodies of government authorities and public administration of Ukraine should strive to find the best mechanism for implementing the customs procedures. Changes in customs practice are necessary to achieve a balance between protection of national manufacturers and stimulation of foreign economic activity business, as well as support of the civilian population and Armed Forces of Ukraine (given the war context). The war context should certainly be taken into account as a factor, which makes it more difficult to foreign economic activity and support domestic enterprises. So, the above factors underscore the need for a researching problematic of realization customs procedures nowadays. The article is devoted to the analysis of essence of customs procedures that contribute to support foreign economic activity and actual changes that had been made in customs law, legal framework and undertaken in customs practice in response to the war in Ukraine. Comparison, methods of abstraction, analysis, generalization and structure researching method are the research methods which were used in the article. In this science paper the economic substance of customs procedures that contribute to support foreign economic activity, individual elements (first of all, customs clearance and customs control, process of payment of customs duties), which established by customs law and other legal and regulatory acts, as well as the process for exercising the customs procedures by customs authorities were researched. The authors have accentuated the changes in the of customs foreign economic activity procedure under war conditions.

Keywords: customs policy, customs procedures, foreign economic activity, martial law, customs clearance and customs control, payment of customs duties.

Постановка проблеми. Важливість вибору органами влади лише дієвих методів забезпечення реалізації тактики митної політики, а, відповідно, і стратегії співробітництва країн на світовому ринку важко переоцінити, оскільки від якості реалізованих заходів залежить три аспекти:

по-перше, рівень ефективності роботи над створенням умов для економічної безпеки держави;

по-друге, підтримка бізнес-активності національного товаровиробника;

по-третє, рівень задоволення потреб споживачів, а також бізнесу у тих ресурсах, що є критично необхідними для забезпечення підприємницької діяльності.

Вітчизняна практика реалізації митних процедур включає цілий комплекс заходів, пов'язаних із проведенням митного контролю, оформлення і справляння відповідних податків і митних платежів, що є регламентоване законодавством. Проте, сформований за довгі роки механізм в певній мірі втратив свою регуляторну силу в умовах війни, коли держава у пріоритеті визначає лише власні потреби і інтереси, прагне захистити національний ринок та товаровиробників, проте, в той же час, не може відмовитись від своєї ролі на світовому ринку. Відповідно, завдання досягнення балансу між розвитком міждержавної торгівлі і підтримкою вітчизняного бізнесу в умовах війни вимагає виваженої, різновекторної та взаємоузгодженої роботи різних відомств, а також внесення відповідних змін до митного законодавства. Власне, дана стаття є відображенням тих змін, які Україна

вже внесла у діючу практику реалізації митних процедур забезпечення зовнішньоекономічної активності, а також тих, які можуть бути корисними в перспективі подальшої підтримки національної економіки і міждержавних зв'язків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика реалізації митних процедур в Україні є активно досліджуваною серед вітчизняних науковців, зокрема таких, як І. Бережнюк, І. Несторишен [1], П. Пашко, В. Туржанський, О. Фрадинський, Л. Федоришина [2], О. Вакульчик, В. Фесенко, Н. Авраменко, Т. Дорошенко, М. Матвєєв [3] та ін. Так, І. Бережнюк та І. Несторишен окремим вектором своїх досліджень визначають обґрунтування перспектив розвитку системи управління митними ризиками в Україні через вдосконалення митних процедур. Зокрема, важливість роботи саме над покращення практики митного контролю, оформлення і справляння відповідних платежів криється у існуванні двох суперечливих факторів: з одного боку, митні процедури є необхідними в якості обмежувальних факторів, зокрема задля зниження загроз зовнішнього характеру для економічної безпеки країни; з іншого боку, митні процедури є факторами, які дозволяють простимулювати ЗЕД, за умови, коли процеси контролю і оформлення передбачають мінімальне державне втручання у їх реалізацію [1, с. 59]. Отже, на погляд науковців, досягнення балансу між двома вище окресленими факторами є першочерговим орієнтиром, особливо в умовах війни, коли і захист, і розвиток бізнесу є рівноважливими задачами

для держави, а впорядкування практики реалізації митних процедур є реально ефективним кроком в контексті потреби термінових реформаций. О. Фрадинський та Л. Федоришина аналізують трансформацію системи митних процедур в Україні, а також загальні зміни у тактиці митної політики в умовах нестабільності, зокрема пост-пандемічної та тої, що була викликана умовами війни. Так, науковці визначили, що в умовах глобальних викликів Україна, як і майже кожна держава світу, стане залежною від ряду факторів, а саме «пригнічення економічної активності, втрати ринків збуту, падіння платоспроможного попиту, кризи ринку праці, що обумовлена зменшенням потреби у робочій силі, часткового або повного припинення переміщення людських ресурсів тощо» [2, с. 137]. На фоні таких тенденцій оптимізація митних процедур може стати одним із шляхів спрощення ЗЕД, проте підтримка міжнародної торгівлі у контексті нестабільності є лише одним із сукупності завдань. Не менш важливою задачею є унеможливлення скорочень серед працівників митних органів, що цілком реально у випадку неефективної роботи служб. Відповідно, дослідження науковців висвітлює аспект існування залежності між ефективністю роботи митної системи (в т. ч. і порядком реалізації митних процедур) та загальною підтримкою роботи митниць, зокрема підтримкою зайнятості серед працівників; окреслена складова проблематики особливо актуалізується під час війни. Н. Авраменко, Т. Дорошенко та М. Матвеев досліджують митний контроль як базову митну процедуру; на основі власних доробок науковці стверджують, що проблема законодавчого забезпечення митного контролю залишається основною, а тому, подальший розвиток ЗЕД (як в умовах війни, так і під час повоєнної відбудови держави) значно залежатиме від запропонованих реформаційних заходів [3, с. 58–59]. З огляду на позицію науковців можна визначити, що в умовах війни Україна стикається не лише із викликами, а і з можливостями для внесення докорінних змін у роботу певних механізмів. Власне, сьогоденна ситуація всебічно сприяє перебудові системи забезпечення митних процедур, усуненню неефективних заходів та спрощенню загальних підходів організації митного контролю і оформлення, що може бути корисним не лише під час дії воєнного стану, а і у перспективі, на етапах пост-воєнного відновлення національної економіки.

Серед інших важливих досліджень, що були спрямовані на вивчення проблематики митного контролю в Україні, як складової системи митних процедур, еволюції форм та методів його реалізації варто закцентувати увагу на працях М. Білухи, Т. Микитенко, С. Онишко [4], А. Крисоватого, В. Мартинюка, С. Шевчука, А. Ємеця [5], В. Науменко та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проблематика реалізації митних процедур в Україні не втрачає своєї актуальності, вище окреслені дослідники продовжують перманентні дискусії навколо аспектів вдосконалення принципів та практики їх реалізації в Україні. Але умови війни доцільно розглядати як безпрецедентний чинник повної дестабілізації економіки України, а тому питання раціоналізації забезпечення митних процедур у новоутворених обставинах набирає ще більшої актуальності; теперішня практика має бути спрямована на вирішення ключової задачі: збереження зовнішньоекономічної активності за умови зміцнення захисту і стійкості внутрішнього ринку України, підвищення рівня його самостійності і незалежності, що, власне, робитиме обраний вектор дослідження пріоритетним.

Мета – деталізований аналіз змін в організації митних процедур забезпечення зовнішньоекономічної діяльності, що передбачені у законодавстві та митній практиці під час дії воєнного стану в Україні. Для досягнення поставленої мети в процесі дослідження було сформовано та вирішено важливі наукові та практичні **завдання**, зокрема:

- дослідити сутність митних процедур як цілісної системи заходів протекції, а також важливість кожного із її елементів;
- проаналізувати зміни, що були внесені у митне законодавство та практику реалізації митних процедур після введення режиму воєнного положення;
- охарактеризувати кроки Уряду в контексті оптимізації митних процедур.

Виклад основного матеріалу. Митні процедури належать до структури митної політики України і є одним із самостійних векторів її реалізації. Будучи цілим комплексом заходів, що покликані забезпечувати і захист, і підтримку зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД) їх значення у структурі роботи митних органів займає одну із ключових позицій. Якщо митна політика України – це довгострокова стратегія регулювання експортно-імпоротної активності, що забезпечує розвиток або стримання (за такої потреби) ЗЕД, захист

національного товаровиробника, а також економічну охорону кордонів держави, то митні процедури доцільно детермінувати як тактичні заходи, змістом яких є митний контроль, митне оформлення, сплата митних платежів та порядок їх виконання. Беручи за основу вітчизняну законодавчу базу, а саме положення Митного кодексу України (далі – МКУ), митні процедури доцільно визначати як «зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей і порядок їх виконання (п. 21 ст. 4 МКУ) [6]. Дане трактування є сформованим в рамках гармонізації митного законодавства України до положень європейського, оскільки джерелом походження категорії «митних формальностей» є Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур. Даний документ детермінує, що митні формальності – це сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митною службою з метою дотримання вимог митного законодавства [7]. Таким чином, порівняння понять «митні процедури» і «митні формальності» (беручи за основу українське законодавство) вказує на те, що економічна сутність митних процедур є ширшою, аніж формальностей, проте введення даної дефініції у митне законодавство було неминучим в умовах дотримання Україною євроінтеграційного вектору розвитку. Узагальнюючи спільні та відмінні риси між вище окресленими категоріями варто наголосити, що:

– митна політика – це визнана на загальнодержавному рівні стратегія забезпечення ЗЕД, метою якої є підтримка оптимального балансу між розвитком експортно-імпоротної активності та реалізацією протекції національного товаровиробника і локального ринку;

– митні процедури – це сукупність фактичних адміністративно-правових заходів забезпечення міждержавної торгівлі/безоплатного отримання певних об'єктів, а також організації взаємодії учасників ЗЕД при перетині таких об'єктів (товарів чи послуг) митного кордону України. На широкий зміст категорії в порівнянні із поняттям «митних формальностей» вказує той факт, що процедури передбачають не лише практичну складову їх реалізації, а і офіційну регламентацію порядку їх здійснення;

– митні формальності – це сукупність безпосередній дій забезпечення ЗЕД.

Беручи до уваги той факт, що сучасний світ прагне до створення умов, які б всебічно сприяли гармонізації міждержавної співпраці і торгівлі, більшість держав визнають важливість

максимального спрощення митних процедур. Зокрема, поширеною стає практика відмови від тотального контролю за суб'єктами ЗЕД, що передбачає мінімізацію втручання посадових осіб митниць в операційну діяльність учасників міжнародної торгівлі. Проте, Україна перебуває у достатньо складних обставинах, які впевнено можна охарактеризувати як безпрецедентні за роки незалежності нашої держави – повномасштабна війна, що лише ускладнює нестабільні позиції держави, джерелом яких стала ще пандемія COVID-19 у 2019–2020 рр. Таким чином, сьогодні для України доцільним є збереження євроінтеграційного вектору, проте за умов відмови від зниження протекції національного ринку і товаровиробників; важливою є концентрація уваги органів влади на скоординованому регулюванні процесами переміщення товарів через митні кордони, корегуванні дій учасників ЗЕД не з метою обмеження їх діяльності, а задля максимального захисту. Вивчаючи економічну природу митних процедур їх можна визначити як комплекс складових – митний контроль, митне оформлення, сплата митних платежів та порядок їх виконання (рис. 1).

Базовим кроком, який було реалізовано у перші дні повномасштабної війни, що була розпочата Російською Федерацією на території України, було внесення змін у роботу окремих митних пунктів пропуску на кордоні з Росією та Білоруссю. Зокрема, дане рішення було прийнято Державною митною службою України (далі – ДМС України) 24 лютого 2022 року; основні аспекти такого кроку було регламентовано та узагальнено у Розпорядженні КМУ № 188-р від 26.02.2022 [8]. Документ містить інформацію про офіційне тимчасове закриття ряду пунктів пропуску через державний кордон та пунктів контролю (переважно тих, що знаходяться на кордоні з Росією та Білоруссю, або у безпосередній близькості від районів, де ведуться активні бойові дії), що свідчить про фактичне припинення митного оформлення товарів із двох вище зазначених країн. Окрім того, Урядом України було прийнято Постанову № 426 від 09.04.2022 [9], яка повністю забороняє ввезення на митну територію України в митному режимі імпорту товарів з Російської Федерації у зв'язку із військовою агресією вище зазначеної держави.

Проте, в умовах високого ступеня небезпеки для економічної системи України порядок організації процедур митного контролю і оформлення було змінено не лише у частині співпраці із Росією та Білоруссю. Також було

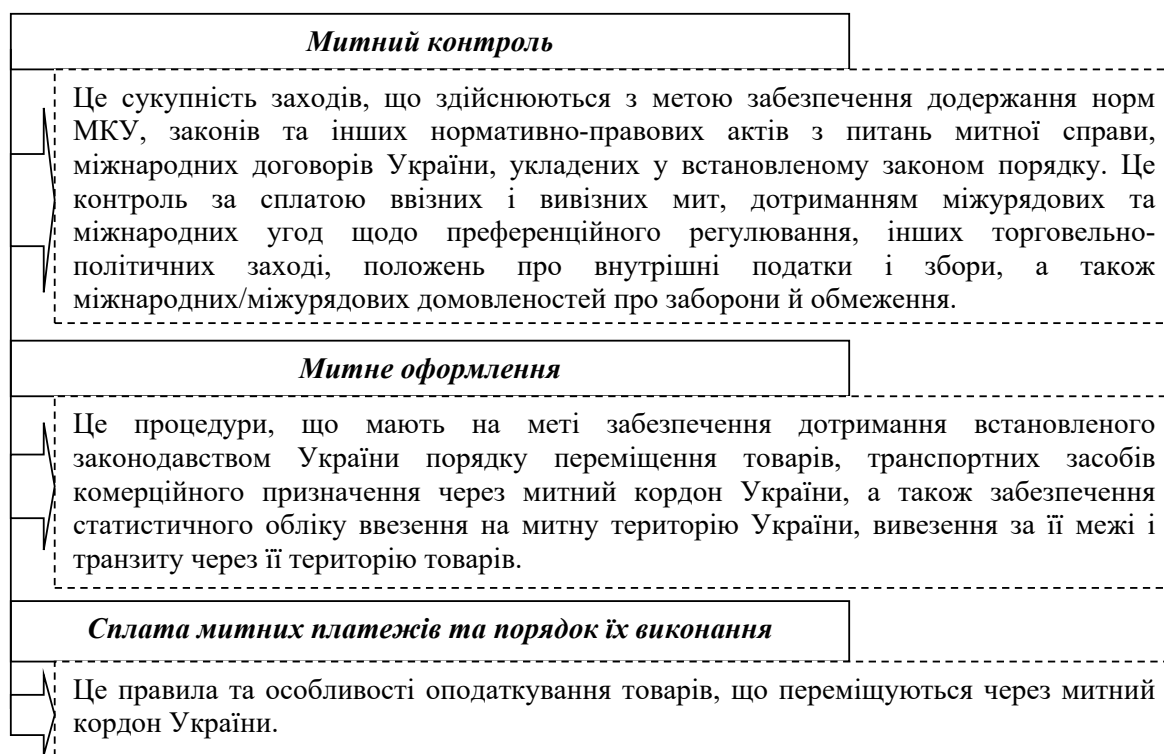

Рис. 1. Комплекс митних процедур відповідно до МКУ

Джерело: складено авторами за даними [6]

прийнято низку документів, що внесли зміни і у інші аспекти забезпечення ЗЕД:

по-перше, Урядом було запропоновано зміни у механізмах організації митних процедур, що було узагальнено у постанові КМУ № 330 від 20.03.2022 [10]. Даний документ пропонує надання права вибору суб'єктам господарювання та громадянам, які ввозять товари, в т. ч. транспортні засоби, на митну територію України, один з двох способів їх митного оформлення та митного контролю:

– спрощений спосіб, який передбачає, що «митний контроль та митне оформлення товарів, зокрема транспортних засобів, які ввозяться на митну територію України через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для морського, автомобільного та залізничного сполучення, здійснюється без справляння митних платежів, у тому числі податку на додану вартість (далі – ПДВ), акцизного податку, ввізного мита, шляхом подання декларантом митному органу попередньої митної декларації без проведення митного огляду, без застосування фітосанітарного контролю, заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (крім державного експортного контролю) безпосередньо у пунктах пропуску/контролю через державний та митний кордон України»;

– стандартний спосіб, який передбачає, що «митний контроль і митне оформлення товарів, зокрема транспортних засобів, здійснюються у повному обсязі відповідно до вимог МКУ, а оподаткування ввезених товарів, у тому числі акцизним податком та ПДВ, здійснюється на загальних підставах, встановлених Податковим кодексом України (далі – ПКУ)» [10].

Учасники ЗЕД (як фізичні особи, так і суб'єкти господарювання) мають можливість обрати лише одну із запропонованих у постанові КМУ № 330 форм організації митних процедур. При цьому, за умови обрання спрощеного способу, суб'єкт правовідносин подає відповідну заяву за формою, встановленою ДМС України, використовуючи паперовий чи електронний її формат. Також передбачені і певні обмеження щодо застосування спрощеного способу організації митного контролю і митного оформлення, зокрема, щодо господарюючих суб'єктів, які здійснюють ввезення на митну територію України наступні позиції:

- спирт етиловий та інші спиртові дистилляти;
- алкогольні напої та пиво (крім квасу «живого» бродіння);
- тютюнові вироби, тютюн, промислові заміники тютюну, сигарет, цигарок, сигарил та рідин, що використовуються в електронних сигаретах.

Таким чином, постанова КМУ № 330 зорієнтована на максимальне спрощення митних процедур, визначаючи можливості їх організації шляхом подання декларантом митному органу попередньої митної декларації у спрощеній формі безпосередньо у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний та митний кордон України та отримуючи результати митних процедур у строк не більше десяти хвилин [10].

Даний порядок організації митних процедур запропоновано Урядом лише на час дії воєнного стану у державі, що є цілком виправдано складними умовами війни, коли певні потреби військовослужбовців та громадян, що опинились у складних життєвих обставинах, важко закрити внутрішніми резервами держави. Цей фактор так само знайшов своє відображення у постанові КМУ № 330, зокрема стосовно організації митних процедур при ввезенні на митну територію України гуманітарної допомоги. Так, документом передбачено, що пропуск гуманітарної допомоги, військових товарів, лікарських засобів та виробів медичного призначення здійснюється невідкладно через спеціальний канал без проведення митного огляду та без відповідних рішень ОДА/ОВА про визнання таких товарів гуманітарною допомогою [10].

по-друге, Урядом було запропоновано відстрочення сплати митних платежів за деякими із позицій, які підлягають ввезенню на митну територію України, а саме за [11]:

- лікарські засоби, дозволені для виробництва і застосування в Україні та внесені до Державного реєстру лікарських засобів;
- медичні вироби, які внесені до Державного реєстру медичної техніки та виробів медичного призначення або відповідають вимогам відповідних технічних регламентів;
- певні категорії продуктів харчування;
- товари, визначені списком товарів військового призначення, що регламентовано не лише постановою КМУ № 236 [11], а і додатком до Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення, затвердженим постановою КМУ № 1807 [12];
- товари критичного імпорту, перелік яких наведено у постанові КМУ № 153 [13].

по-третє, Урядом були внесені значні зміни у процедуру розмитнення ввезених на митну територію України автомобілів. Зокрема, «з 1 квітня 2022 року (тимчасово, на період дії воєнного стану на території України) звільняються від оподаткування ПДВ, акцизним податком операції з ввезення фізичними особами на митну територію України автомобілів

легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, транспортних засобів, призначених для перевезення 10 осіб і більше, транспортних засобів для перевезення вантажів у митному режимі імпорту» [14], а також «з 1 квітня 2022 року на період дії воєнного стану на території України звільняються від оподаткування ПДВ операції з ввезення товарів на митну територію України у митному режимі імпорту суб'єктами господарювання, які зареєстровані платниками єдиного податку першої, другої та третьої групи» [14], окрім фізичних та юридичних осіб певних категорій, визначених законом № 2142-IX, що вносить правки у ПКУ.

Власне, такий крок було запропоновано в рамках розширення бази для забезпечення потреб Збройних сил України (далі – ЗСУ) у автотранспортних засобах, а також підтримки бізнесу, що займається зовнішньоекономічною діяльністю. Якщо скасування митних платежів для певних категорій суб'єктів підприємництва дійсно мала ефект підтримки ЗЕД, то, як відобразила практика впровадження змін у частині розмитнення авто, більшість цивільних громадян використали дану можливість задля придбання транспортних засобів для особистих потреб, що в кінцевому результаті не мало жодних переваг в контексті забезпечення ЗЕД. Даний аспект має дві сторони:

з одного боку, динамічне зниження доходів населення, зниження зайнятості, скорочення робочих міст і масові втрати бізнесу від окупації значної частки українських територій (яка становить трохи більше, ніж 20,0% від загальної площі України) призводять до пошуку громадянами шляхів мінімізації витрат, власне, спонукає до використання можливості придбання авто із «нульовим розмитненням»;

з іншого боку, усвідомлюючи всю важливість забезпечення ЗСУ, а також суб'єктів господарювання в умовах війни все ж таки даний документ, на наш погляд, вимагає допрацювань, зокрема, має визначити певні обмеження для цивільних громадян. Беручи до уваги першочергові потреби військових у автотранспортних засобах важливо розуміти, що даний документ прийнятий для підтримки саме ЗСУ. Відповідно, масові придбання авто цивільними громадянами за спрощеними митними процедурами і «нульовим розмитненням» призводять до гальмування роботи митниць та значних втрат Державного бюджету, дедалі ускладнюючи фінансово-економічне положення держави.

На фоні таких подій було запропоновано Верховній Раді України (далі – ВРУ) до розгляду урядовий законопроект № 7418-3

«Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо перегляду окремих пільг з оподаткування» [15], що має ідею про скасування/зміну практики використання імпортованих пільг на товари й авто. Станом на початок червня 2022 року остаточного рішення не ухвалено, проте робота ВРУ та Уряду у напрямі оптимізації організації митних процедур при ввезенні автотранспортних засобів на митну територію України під час дії воєнного стану продовжується.

Запропоновані Урядом у вище окреслених документах варіанти здійснення митного контролю і оформлення товарів (в т. ч. автотранспортних засобів), що імпортуються на митну територію України, створюють безпрецедентні для українських компаній можливості самостійно обирати найоптимальніший шлях для декларування митних операцій у період дії воєнного стану, не порушуючи при цьому функціонал митних, податкових та банківських установ.

Уповноважені органи влади, митні органи, Уряд, ВРУ, навіть в умовах динамічних трансформацій структури ЗЕД та митної політики, намагаються працювати злагоджено та приймати виважені кроки, що матимуть важливу у довгостроковій перспективі роль в контексті не лише вдосконалення організації митних процедур, а і сталості розвитку економіки України, загалом. Так, важливе значення матиме розгляд урядового законопроекту про розмитнення авто через українських цифровий додаток «Дія» [16]. Такий сервіс може вважатись безпрецедентним, оскільки фактично не має ефективних аналогів у світі. Першочерговим завданням даного етапу є опрацювання питань, пов'язаних із розмитненням електрокарів. Вдала практична організація та втілення задуму Уряду матиме позитивний ефект як для бізнесу та держави в рамках підтримки ЗЕД, так і для громадян у двох вимірах:

по-перше, буде досягнуто оптимізації процедури розмитнення авто, зокрема електрокарів, її спрощення, адаптації до цифрових трансформацій в економіці. Уряд у структуру законопроекту закладає мету щодо усунення корупційних схем та маніпуляцій із цінами на авто при їх розмитненні (що було нагальною проблемою як в умовах довоєнного періоду, так залишається і під час війни та, безсумнівно, матиме місце в умовах пост-воєнного відновлення держави). За новим порядком, митні органи не матимуть значного суб'єктивного впливу на реалізацію митних процедур, зокрема на формулу розмитнення; її визначення відбуватиметься виключно із урахуванням характеристик авто: об'єму, типу

та потужності двигуна, віку автомобіля та його ексклюзивності);

по-друге, буде підтримано «зелений курс» України та вирішено ряд екологічних проблем. Зокрема, додатково передбачені норми, які повністю звільнять від оподаткування автомобілів із електричними двигунами та запропонують меншу ставку для авто з гібридними двигунами. Ріст використання українським суспільством авто із електричними двигунами, в т. ч. гібридними, матиме позитивний ефект і для екологічної ситуації, яка значно погіршилась в умовах війни, і для спрощення реалізації Україною євроінтеграційних прагнень, які так само вимагають підвищення уваги уповноважених органів влади до екологізації України.

Таким чином, вдала реалізація ідеї Уряду може стати яскравим прикладом збалансованості заходів цифровізації та антикорупційної діяльності, що є метою кожної із держав сьогоденного світу, що мають курс на прогресивний розвиток і стали соціально-економічне зростання.

Висновки. Практика організації митних процедур забезпечення ЗЕД в Україні передбачає сукупність заходів із контролю і оформлення товарів, послуг чи інших об'єктів, що перетинають митний кордон України, а також порядок сплати відповідних зборів і податків до бюджету. Війна значно вплинула на зміну організації роботи ДМС, що вимагало внесення відповідних змін у нормативно-правові документи і законодавчу базу України.

Проте, проблематика організації митних процедур під час війни навіть за умов вже реалізованих кроків не втрачає своєї актуальності. Реформування організації роботи митної служби, впорядкування реалізації митних процедур є тими задачами, які довгий час перебувають у пріоритеті. Саме за обставин критичного положення доцільною є мобілізація усього наявного потенціалу та використання його не лише задля подолання актуальних проблем, а і як бази для пост-воєнного відновлення. Враховуючи важливість ЗЕД для України як учасника глобального ринку, а також вітчизняного бізнесу, який здатен запропонувати світу якісний товар із високою доданою вартістю, а не лише сировину, робота над впорядкуванням митних процедур має тривати і надалі. Лише захист і підтримка національного товаровиробника забезпечать їх безперебійну роботу та утримання конкурентних позицій на світовому ринку навіть за умов війни, а спрощення митних процедур в процесі здійснення імпорту значно оптимізує забезпечення потреб і громадян України, і ЗСУ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Несторишен І. В., Бережнюк І. Г., Брендак А. І. Система управління митними ризиками в контексті спрощення митних процедур. *Modern Economics*. 2020. № 22 (2020). С. 59–63. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V22\(2020\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V22(2020)-09)
2. Федоришина Л., Фрадинський О. Загрози і виклики перед митною системою України в умовах пандемії. Перспективи розвитку науки і бізнесу в глобальному середовищі : мат. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 20 трав. 2020 р.). Тернопіль : ТНЕУ, 2020. С. 136–138.
3. Авраменко Н. Л., Дорошенко Т. М., Матвеев М. Е. Проблеми митного контролю в контексті європейської інтеграції України. *Економіка та держава*. 2022. № 1. С. 55–60. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.1.55>
4. Модернізація податкової та митної політики в інституціональному забезпеченні розвитку економіки України : монографія / К. О. Ващенко, П. В. Пашко, С. В. Онишко та ін. ; за наук. ред. д.е.н., проф. П. В. Пашка, д.е.н., проф. С. В. Онишко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. 518 с.
5. Розвиток митної політики України в контексті реалізації економічної функції держави : монографія / Гребельник О. П., Пашко П. В., Шевчук С. В., Сушкова О. Є. та ін.; за ред. д.е.н., проф. О. П. Гребельника. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 266 с.
6. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 32. С. 9. Ст. 1175.
7. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція) : Конвенція Ради Митного Співробітництва від 18.05.1973. *Офіційний вісник України*. 2011. № 71. № 18. Ст. 727. С. 244. Ст. 2711.
8. Про тимчасове закриття деяких пунктів пропуску через державний кордон та пунктів контролю : Розпорядження КМУ № 188-р від 26.02.2022. *Офіційний вісник України*. 2022. № 20. С. 20. Ст. 1068.
9. Про застосування заборони ввезення товарів з Російської Федерації : Постанова КМУ № 426 від 09.04.2022. *Офіційний вісник України*. 2022. № 33. С. 256. Ст. 1785.
10. Деякі питання здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, зокрема транспортних засобів, в умовах воєнного стану : Постанова КМУ № 330 від 20.03.2022. *Офіційний вісник України*. 2022. № 26. С. 75. Ст. 1417.
11. Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану : Постанова КМУ № 236 від 09.03.2022. *Офіційний вісник України*. 2022. № 25. С. 330. Ст. 1318.
12. Про затвердження Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення : Постанова КМУ № 1807 від 20.11.2003. *Офіційний вісник України*. 2003. № 48. С. 14. Ст. 2506.
13. Про перелік товарів критичного імпорту: Постанова КМУ № 153 від 24.02.2022. *Офіційний вісник України*. 2022. № 29. С. 7. Ст. 1562.
14. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану : Закон України № 2142-IX від 24.03.2022. *Офіційний вісник України*. 2022. № 32. С. 34. Ст. 1693.
15. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо перегляду окремих пільг з оподаткування : Проект Закону України № 7418-3 від 09.06.2022. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39767> (дата звернення: 14.06.2022).
16. Прем'єр-міністр: Уряд схвалив законопроект про розмитнення авто в Дії – новий сервіс фактично не має аналогів у світі. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/premyer-ministr-uryad-shvaliv-zakonoproekt-pro-rozmitnennya-avto-v-diyi-novij-servis-faktichno-ne-maye-analogiv-u-sviti> (дата звернення: 14.06.2022).

REFERENCES:

1. Nestoryshen I., Berezhnyuk I., Brendak A. (2020) Systema upravlinnja mytnymy ryzykamy v konteksti sproshhennja mytynyh procedur [Customs Risk Management System in the Context of Clearance of Customs Procedures], *Modern Economics*, vol. 22 (2020), pp. 59–63. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V22\(2020\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V22(2020)-09) (in Ukrainian)
2. Fedoryshyna L., Fradynskij O. (2020) Zagrozy i vyklyky pered mytnoju systemoju Ukrainy v umovah pandemii [Threats and challenges to the customs system of Ukraine in a pandemic]. *Proceedings from PDSBGE 20: Mizhnarodna naukovopraktichna konferenciya «Perspektyvy rozvytku nauky i biznesu v globalnomu sere-dovyshhi – 2020» – The International Scientific and Practical Conference «Prospects for the development of science and business in the global environment – 2020» (Ternopil, May 20th, 2020)*, pp. 136–138. Ternopil: TNEU. (in Ukrainian)

3. Avramenko N., Doroshenko T., Matveyev M. (2022) Problemy mytnogo kontrolju v konteksti jevropejskoj integracii Ukrainy [Problems of customs control in the context of Ukraines european integration]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and state*, vol. 1, pp. 55–60. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.1.55> (in Ukrainian)
4. Vashhenko K. O., Pashko P. V., Onyshko S. V. et al. (2020) *Modernizacija podatkovoi ta mytnoi polityky v instytucionalnomu zabezpechenni rozvytku ekonomiky Ukrainy* [Modernization of tax and customs policy in the institutional support of Ukraines economy] / P. V. Pashko, S. V. Onyshko (Eds.). Irpin: Universytet DFS Ukrainy. (in Ukrainian)
5. Grebelnyk O. P., Pashko P. V., Shevchuk S. V., Sushkova O. Je (2021) *Rozvytok mytnoi polityky Ukrainy v konteksti realizacii ekonomichnoi funkcii derzhavy* [Development of customs policy of Ukraine in the context of realization of economic function of the state] / O. P. Grebelnyk (Ed.). Irpin: Universytet DFS Ukrainy. (in Ukrainian)
6. Mytnyj kodeks Ukrainy: pryiniaty 13.03.2012 roku № 4495-VI [Customs Code of Ukraine from March 13 2012, № 4495-VI]. *Oficijnyj visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 2012, vol. 32, p. 9, art. 1175. (in Ukrainian)
7. Mizhnarodna konvencija pro sproshhennja i garmonizaciju mytnyh procedur (Kiotska konvencija): Konvencija Rady Mytnogo Spivrobotnytstva pryiniata 18.05.1973 roku [International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Procedures (Kyoto Convention) from May 18 1973]. *Oficijnyj visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 2011, vol. 71, vol. 18, art. 727, p. 244, art. 2711.
8. Rozporjadzhennja KМУ Pro tymchasove zakryttja dejakyh punktiv propusku cherez derzhavnyj kordon ta punktiv kontrolju: pryiniate 26.02.2022 roku № 188-r [Order of the Cabinet of Ministers on temporary closure of some checkpoints across the state border and checkpoints from February 02 2022, № 188-r]. *Oficijnyj visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 2022, vol. 20, p. 20, art. 1068. (in Ukrainian)
9. Postanova KМУ Pro zastosuvannja zaborony vvezennja tovariv z Rosijskoi Federacii: pryiniata 09.04.2022 roku № 426 [Resolution of the Cabinet of Ministers on the application of the ban on the import of goods from the Russian Federation from April 09 2022, № 426]. *Oficijnyj visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 2022, vol. 33, p. 256, art. 1785. (in Ukrainian)
10. Postanova KМУ Pro dejaki pytannja zdijsnennja mytnogo kontrolju ta mytnogo oformlennja tovariv, zokrema transportnyh zasobiv, v umovah vojenного stanu: vid 20.03.2022 roku № 330 [Resolution of the Cabinet of Ministers on the some issues of customs control and customs clearance of goods, including vehicles, in martial law from March 20 2022, № 330]. *Oficijnyj visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 2022, vol. 26, p. 75, art. 1417. (in Ukrainian)
11. Postanova KМУ Pro dejaki pytannja mytnogo oformlennja okremykh tovariv, shho vvoztatsja na mytnu terytoriju Ukrainy u period dii vojenного stanu: pryiniata 09.03.2022 № 236 [Resolution of the Cabinet of Ministers on some issues of customs clearance of certain goods imported into the customs territory of Ukraine during martial law from March 09 2022, № 236]. *Oficijnyj visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 2022, vol. 25, p. 330, art. 1318. (in Ukrainian)
12. Postanova KМУ Pro zatverdzhennja Porjadku zdijsnennja derzhavnogo kontrolju za mizhnarodnymy pere-dachamy tovariv vijskovogo pryznachennja: pryiniata 20.11.2003 № 1807 [Resolution of the Cabinet of Ministers on the approval of the Procedure for state control over international transfers of military goods from November 20 2003, № 1807]. *Oficijnyj visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 2003, vol. 48, p. 14, art. 2506. (in Ukrainian)
13. Postanova KМУ Pro perelik tovariv krytychnogo importu: pryiniata 24.02.2022 roku № 153 [Resolution of the Cabinet of Ministers on the list of critical import goods from February 24 2022, № 153]. *Oficijnyj visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 2022, vol. 29, p. 7, art. 1562. (in Ukrainian)
14. Zakon Ukrainy Pro vnesennja zmin do Podatkovogo kodeksu Ukrainy ta inshyh zakonodavchyh aktiv Ukrainy shhodo vdoskonalennja zakonodavstva na period dii vojenного stanu: pryiniaty 24.03.2022 roku № 2142-IX [Law of Ukraine On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Legislative Acts of Ukraine Concerning the Improvement of Legislation for the Period of Martial Law from March 24 2022, № 2142-IX]. *Oficijnyj visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 2022, vol. 32, p. 34, art. 1693. (in Ukrainian)
15. Projekt Zakonu Ukrainy Pro vnesennja zmin do Podatkovogo kodeksu Ukrainy ta inshyh zakonodavchyh aktiv Ukrainy shhodo peregljadu okremykh pilg z opodatkovannja: pryiniaty 09.06.2022 roku № 7418-3 [Draft Law of Ukraine On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Legislative Acts of Ukraine Concerning the Revision of Certain Tax Privileges from June 09 2022, № 7418-3]. Available at: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39767> (accessed 14 June 2022).
16. Premjer-ministr: Urjad shvalyv zakonoproekt pro rozmytnennja avto v Dii – novyj servis faktychno ne maje analogiv u sviti [The Prime Minister: The government has approved a bill on customs clearance of cars in Action – the new service has virtually no analogues in the world]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/premyer-ministr-uryad-shvaliv-zakonoproekt-pro-rozmitnennya-avto-v-diyi-novij-servis-faktichno-ne-maye-analogiv-u-sviti> (accessed 14 June 2022).